

Prístupnosť webstránok pre nepočujúcich a posunkujúcich: Efektívne riešenia v digitálnom svete – textový prepis

Príspevok bol prednesený na konferencii [Prístupne 2023](#) - nulte konferencii o digitálnej prístupnosti

Prednášateľ: Marek Kanaš, Innosign, s.r.o.

Dátum: 18.5.2023

Ďakujem veľmi pekne, takže ja som Marek Kanaš, predstavím sa a teraz by som vám chcel podať základné informácie na tému prístupnosti pre nepočujúcich a posunkujúcich: Efektívne riešenia v digitálnom svete. Samozrejme, môžeme povedať, že nepočujúci a posunkujúci, ak rozdelíme tieto dve skupiny, majú rozdielne potreby.

Nepočujúci a posunkujúci

Je veľmi dôležité poukázať na to, že nepočujúci a posunkujúci, kto to sú? Vysvetlím ich. Nepočujúci - vnímam túto skupinu veľmi rôznorodú. Sú to ľudia, ktorí sú ohluchnutí alebo sú nedoslýchaví a je to veľmi heterogénna skupina. Môžu mať stratu sluchu, ktorá je neskoršia, môžu mať rôzne poruchy reči. Potom tu je skupina posunkujúcich, ktorá ovláda posunkový jazyk a preto ich nazývam posunkujúci. Aj ja patríam do tejto skupiny. Nepočujúci nevedia práve dostatočne ovládať posunkový jazyk, a preto je veľmi dôležité zabezpečiť im vizuálne prvky, titulky na webovej stránke tak, aby boli prístupné. My posunkujúci a teda aj posunkujúci nepočujúci máme iné potreby, a práve pre nás je najvhodnejší prístup prostredníctvom videa v posunkovom jazyku, ktoré prekladá obsah. Napríklad ja ako nepočujúci posunkujem a ja môžem povedať, že sa veľmi dobre orientujem v obidvoch skupinách, a preto, ak je webová stránka zabezpečená všetkými možnosťami, pre mňa je tá prístupnosť najvýhodnejšia a sám si potom môžem vybrať tú prístupnosť, ktorá je pre mňa optimálna.

Titulky

Rôzne ponuky prístupnosti, ktoré vylepšia efektivitu, si vyberám z nich, sú napríklad titulky. Samozrejme je veľmi dôležité dbať na to, aby boli videá titulkované všetky, ktoré sú na webovej stránke umiestnené. Obsahy, ktoré sú umiestňované na webovej stránke, či sú to videá, grafické prvky, by mali mať popis.

Lebo existujú aj ľudia, ktorí sú nepočujúci a nemajú dostatočné videnie a tak potrebujú aby obrázok, ktorý môže byť pre nich nie veľmi dobre čitateľný, aby mal aj popis.

Vizuálne prvky a farebný kontrast

Nepočujúci a sú aj takí, ktorí majú farboslepotu a im veľmi dobre pomáha kontrast farieb. Nepočujúci sa nie vždy sústredia samozrejme tej skupine, o ktorej hovoríme, teda len na tú reč a vnímanie informácií prostredníctvom uší, ale takisto na vizualizáciu a rozdelenie textu.

Veľmi dôležité je urobiť dobrú navigáciu v rámci webovej stránky a spraviť veľmi ľahko prístupnú prehľadnosť webovej stránky.

Aby bola zjednodušená, aby bola priateľná a priateľská. Prípadne vizuálne prvky, po ktorých sa budeme veľmi ľahko orientovať v rámci navigácie.

Veľmi dôležité je spraviť testovaciu skupinu, ktorá pozostáva práve z cieľovej skupiny a poukázať alebo ukázať im práve túto webovú stránku, či spĺňa ich potreby a oni vám podajú najlepšiu spätnú väzbu k tomu, na čo sa prípadne ešte zabudlo alebo čo je potrebné dopracovať.

Easy-to-read verzia

Tiež je veľmi dôležité zabezpečiť aj "Easy-to-read" verziu alebo teda ľahšiu čitateľnosť, pretože pre niektorých z nás nie je úplne možné poňať všetku tú sofistikovanú ako keby obsahujú stránku a preto, keďže už sme hovorili, že tá naša skupina je heterogénna, tak ja to napríklad poviem konkrétne, že za nás posunkujúcich je prvotným materinským jazykom slovenský posunkový jazyk a slovenčina je pre nás kvázi cudzím jazykom, takže preto je aj Easy-to-read formát veľmi dôležitý pre nás, ktorý môže zabezpečovať pre časť našej skupiny prístupnosť. Poviem konkrétny príklad, že medzi nami je aj veľa nepočujúcich Rómov, ktorí ešte majú iný ako materinský jazyk, a preto je to vlastne tiež dôležité.

Odborný preklad do posunkového jazyka

Ďalším bodom je že, keď sa pridáva video, my odporúčame odborný preklad do posunkového jazyka, aspoň povedzme 5 rokov praxe konkrétneho tlmočníka, nepočujúceho tlmočníka.

Keď je to nejaká online akcia, ako napríklad táto, je super, keď je zabezpečený počujúci tlmočník, ale pokiaľ ide o preklad, že je to vopred preložený text, tak je super zaangažovať nepočujúcich tlmočníkov. Oni môžu mať najkomplexnejšiu znalosť toho jazyka a kvalitu prekladu. Prosím nezabúdajme ani na to, že ak sa na webstránke nachádza nejaký audiozáznam alebo niečo, čo má zvukovú podobu, prosím pridávajme aj prepis, alebo titulky alebo textovú formu, pretože všetko, čo môže byť v zvukovej podobe pre nás, ktorí napríklad vôbec nepočujeme, tak pre nás ako keby neexistoval ten typ obsahu zvukového obsahu. Prosím, nezabúdajme na to, ďakujeme.

Bolo by dobré, aby aj štylistika textu, ktorý debarierizuje ten zvuk povedzme alebo to video, aby bola taká čo najlepšia, najzrozumiteľnejšia.

Príklady dobrej praxe

Spolupracovali sme s kolektívom v Čechách, ktorí urobili webstránku z nášho pohľadu. Rád by som vám teraz ukázal, že ako oni cez tie videá debarierizovali obsah webstránky, verím, že to vidíte. A všimnite si prosím, že je tam ten, povedzme, že zjednodušený obsah a plus ešte aj preklad do českého posunkového jazyka. Aké pozitívum tam ešte vidím, že pri členení prekladu textu do viacerých videí, povedzme podľa odsekov, sa vlastne umožňuje vyššia pozornosť nepočujúcich užívateľov, ktorým je veľmi ťažké držať pozornosť pri 10 minútovom videu, ale takto, keď je to členené po odsekoch, tak je to zrozumiteľnejšie. Všimnite si označenie toho, že stránka má obsah aj v posunkovom jazyku a to je dobrá vec, dať vedieť používateľom webstránky, že nie je k dispozícii len v anglickej jazykovej mutácii, ale zároveň aj vďaka tomu znaku rúk a tak isto to je aj v slovenčine, v slovenskom posunkovom jazyku môže fungovať, že je debarierizovaná v posunkovom jazyku. Dám ešte jeden príklad, ak dovoľíte, s tou videodebarierizáciou.

Všimnite si, že v pravom dolnom rohu je tlmočené video a zároveň aj s titulkami, čo je dobre viditeľné a je možné ako keby aj zväčšovať to video, aj znižovať podľa potrieb, čo je tiež skvelá funkcia. Je taká možnosť vyberať si, že či titulky, či video a tak, je super, keď máme na výber, keď to nie je prednastavené.

Iný príklad je z pražského letiska. Všimnite si, že je to spravené tak, že všetky informácie sú sústredené v posunkovom jazyku na jednej karte na webstránke, to je iný typ riešenia a dá sa tu, dá sa to teda takto nájsť. Dobre, takže k záverom.

Zlepšovanie prístupnosti pre nepočujúcich, nedoslýchavých, alebo pre celú našu nehomogénnu skupinu je prejavom snahy o inklúziu nás všetkých a ďakujeme za to. Všetci, ktorí pracujete v tejto oblasti, vo vývoji a ak na nás myslíte, na nás ľudí so zdravotným znevýhodnením, tak prosím spomeňme si aj na to, že takýto prístup pomáha aj ľuďom, ktorí možno nemajú súčasne nejaké zdravotné znevýhodnenie a zabezpečuje rovnosť a svet, v ktorom by sme všetci chceli žiť rovnocenne.

To je z mojej strany všetko. Mali sme predsa len krátky obmedzený čas, a je to široká téma. Samozrejme, budem veľmi rád, keď budete mať nejaké otázky, keď mi napíšete na nasledujúce kontaktné údaje a ďakujem vám za pozornosť.

Marek Kanaš